

កងសៀវភៅ
កុំ - រ៉ា - ស្រា - គឺ
បក្សប្រឹក្សាប្រជាជនកម្ពុជា

ប្រឹក្សាប្រជាជនកម្ពុជា
អង្គប្រឹក្សាប្រជាជនកម្ពុជា
ឆ្នាំទី ១ ឆ.ស. ២៥៥៤

หนังสือชุด

ก่อ - ร่าง - สร้าง - เคลื่อน บทเรียนธรรมบุญสุภาพ 6 แผ่น

ธรรมบุญสุภาพอ่านไปเรื่อย อ่านแล้วอ่านใจ จังหวัดอำนาจเจริญ
ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554

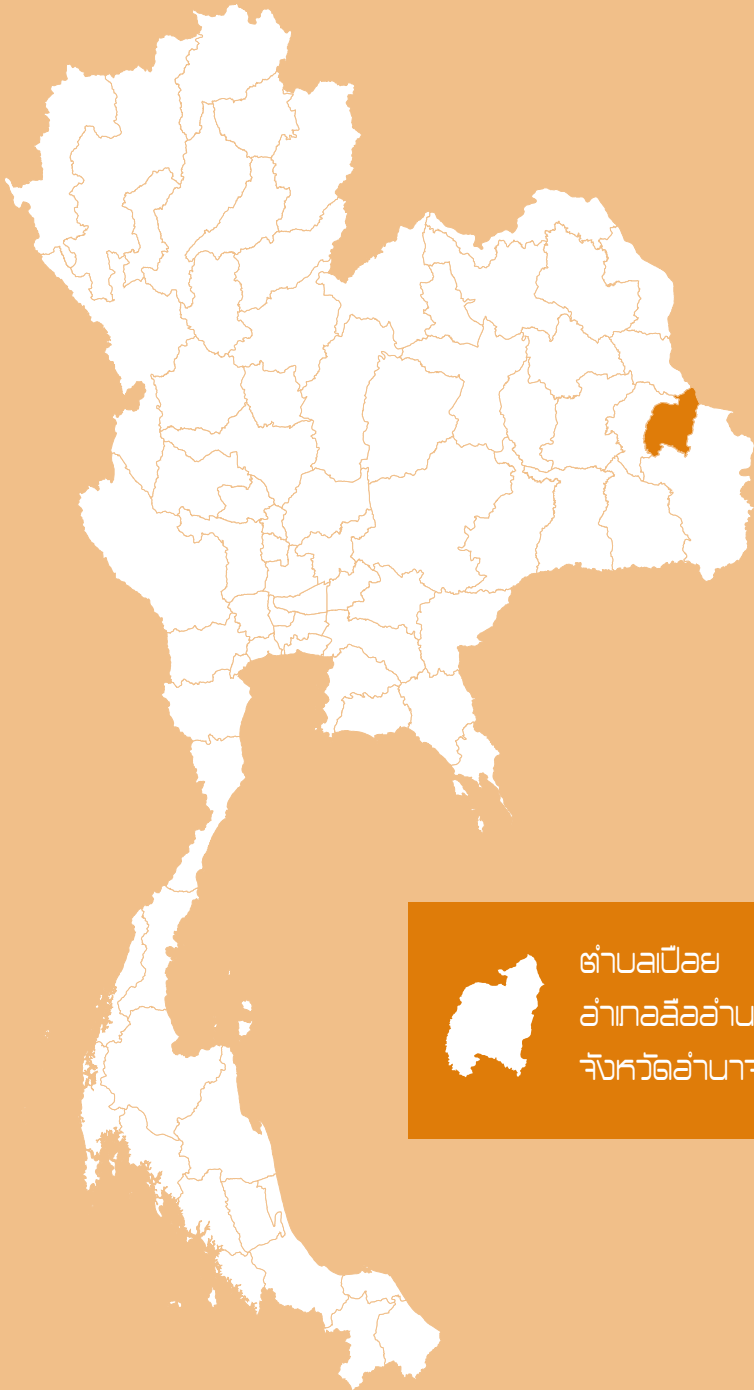
ISBN: xxx - xxx - xxxx - xx - x
พิมพ์ครั้งแรก: xxxxxxxx 2556 จำนวน x,xxx เล่ม

ที่ปรึกษา: นางอรพรรณ ศรีสุขวัฒนา
เรียบเรียง: รัตนศิริ ศิระพานิชกุล
กองบรรณาธิการ: นางสาวสุนีย์ สุขสว่าง และ นางสาวกฤติยา ศศิภูมินทร์ฤทธิ์

ภาพ: รัตนศิริ ศิระพานิชกุล
ออกแบบ/รูปเล่ม: ศิริพร พรศิริวิเศษ

จัดพิมพ์โดย: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
อาคารสุขภาพแห่งชาติ 88/39 ถนนติวานนท์ 14 หมู่ 4
ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 02 832 9000 โทรสาร 02 832 9002
เว็บไซต์ www.nationalhealth.or.th

พิมพ์ที่: xx
xx

ตำบลเปือย
อำเภอสีล่ออำเภาร
จังหวัดอำนาจเจริญ

အာဟာရ

บทนำ

- จากวันนั้นถึงวันนี้ : ธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ 10
- 7 ขั้นตอนพื้นฐานการก่อ - ร่าง - สร้างธรรมนูญสุขภาพ 14
- ธรรมนูญสุขภาพ 6 พื้นที่ 6 สไตล์ 16

บทเรียน

- เกริ่นนำ 25
- ข้อมูลเบื้องต้น ตำบลเปือย 27
- ขาขึ้น : ธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย 37
- ขาเคลื่อน : ธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย 51
- บทสรุปการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย 71

คำนำ

ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ เป็นเครื่องมือใหม่ของสังคมไทยที่กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในแวดวงการทำงานด้านสุขภาพและการทำงานเพื่อสังคม เริ่มต้นจากตำบลเล็ก ๆ ที่อยู่ห่างไกลได้นำแนวคิดของธรรมนูญสุขภาพระดับชาติไปประยุกต์ใช้ จนเกิดเป็น “ธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่” แห่งแรกของประเทศไทย หรือจะกล่าวว่าเป็นแห่งแรกของโลกก็ได้ และจากจุดเริ่มต้นของ “ธรรมนูญสุขภาพ” ในพื้นที่เล็กๆ ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้กับพื้นที่อื่นๆ จนเกิดเป็นธรรมนูญสุขภาพในระดับพื้นที่อีกหลายแห่งทั่วประเทศ และยังมีกระแสความสนใจจากชุมชน หน่วยงาน องค์กรอีกจำนวนมากที่อยากจะเรียนรู้และลองทำ “ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่” บ้าง

หนังสือชุด “ก่อ ร้าง สร้าง เคลื่อน ธรรมนูญสุขภาพ 6 พื้นที่” นี้ เป็นการรวบรวมเรื่องราวของธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ จำนวน 6 พื้นที่ พิมพ์แยกกันเป็น 6 เล่ม ประกอบด้วย 1) ธรรมนูญตำบลชะแล้ อ.สิงหนคร จ.สงขลา 2) ธรรมนูญสุขภาพตำบลแม่ถอด อ.เถิน จ.ลำปาง 3) ธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย อ.ลืออำนาจ จ.อำนาจเจริญ 4) ธรรมนูญสุขภาพตำบลดงมูลเหล็ก อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 5) ธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่น จ.แพร่ และ 6) ธรรมนูญสุขภาพตำบลริมปิง อ.เมือง จ.ลำพูน โดยหนังสือชุดนี้พยายามถ่ายทอดแนวคิด ที่มาของแรงบันดาลใจในการจัดทำ และต้องการสะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดทำและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพของแต่ละพื้นที่ ที่มีลีลาและรูปแบบเป็นของตัวเอง การเรียนรู้จากเรื่องราวของ 6 พื้นที่นี้ จึงมีความน่าสนใจด้วยเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เรื่องราวที่ถูกรวบรวมและถ่ายทอดผ่านหนังสือชุดนี้ จะมีส่วนในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเครือข่ายภาคีที่สนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ได้จริง และขอขอบคุณ

ทีมงานธรรมนุญสุภาพทั้ง 6 พื้นที่ ที่กล้าออกมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จนกลายเป็น
พื้นที่เรียนรู้ของสังคม แล้วยังแบ่งปันเรื่องราวดีดีเหล่านี้ด้วยความเต็มใจ ขอขอบคุณ
คุณรัตนศิริ ศิระพานิชย์กุล ผู้สัมภาษณ์และเรียบเรียง ที่ทำงานชิ้นนี้ด้วยมุ่งมั่นทุ่มเท
หวังว่าเรื่องราวในหนังสือชุดนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจไม่มากก็น้อย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

พฤศจิกายน 2556

မကနာ

จากวันนั้นถึงวันนี้ : ธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่

ธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ คือผลพวงของธรรมนูญ
ว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่เกิดจาก
พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 25

ซึ่งได้กำหนดให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) มีหน้าที่จัดทำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของสุขภาพทั้งระบบ โดยมี กระบวนการที่เน้นเรื่องการทำงานด้านวิชาการและการ สร้างการมีส่วนร่วมในสังคมทุกภาคส่วน ซึ่งในเวลาต่อมา ได้มีการนำแนวคิดของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ แห่งชาตินี้ ไปส่งเสริมให้เกิดการจัดทำธรรมนูญสุขภาพ ระดับพื้นที่ เพื่อกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาสุขภาพ ในระดับชุมชน ตามบริบทและความต้องการของชุมชน อย่างมีส่วนร่วม โดยชุมชน เพื่อชุมชนเอง

“ธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่” จึงเป็นเสมือนเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มทางเลือกให้กับการพัฒนาาระบบสุขภาพภาคประชาชน และเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยนำทางให้เกิดการจัดทำแผนสุขภาพชุมชนที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย นอกจากนี้ธรรมนูญสุขภาพยังเป็นเสมือน “คัมภีร์แห่งชีวิต” ที่จะสามารถช่วยให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสได้ใช้ชีวิตอย่าง “อยู่เย็นเป็นสุข” กันถ้วนหน้าอีกด้วย

ที่ผ่านมาแนวคิดธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ ได้ถูกนำไปใช้ในการก่อร่างสร้างรูปธรรมเป็นครั้งแรกที่ตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 นายกขุนทอง บุญยประวีตร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ในสมัยนั้น ได้ถูกเชิญชวนให้จัดทำธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ฉบับแรกของประเทศไทย จนกระทั่งมีการจัดทำและประกาศใช้ในวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ก็ได้เริ่มเป็นที่รู้จักและเริ่มเป็นที่สนใจแก่ชุมชนท้องถิ่นในหลากหลายพื้นที่ทั่วประเทศ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ได้สนับสนุนการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่แก่พื้นที่ต่างๆ ที่มีความสนใจเรื่อยมา โดยการประสานงานกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดส่งชุดความรู้และคู่มือการนำธรรมนูญสุขภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กว่า 8,000 แห่งทั่วประเทศ และประสานงานกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขในการจัดส่งชุดความรู้และคู่มือการนำธรรมนูญสุขภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนให้แก่แกนนำ อสม. รวม 5,000 แห่ง รวมทั้งประสานงานกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ในการจัดส่งชุดความรู้และคู่มือการนำธรรมนูญสุขภาพไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน ให้แก่ชุมชนพื้นที่ปฏิบัติการจัดทำแผนชีวิตชุมชนเชิงคุณภาพ ตำบลยุทธศาสตร์การพัฒนา ปี 2553 - 2554 จำนวน 152 ตำบล (1,600 หมู่บ้าน)

จากจุดเริ่มต้นในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ฉบับแรกของประเทศไทยที่ตำบลชะแล ในปี พ.ศ. 2551 จนกระทั่งถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 พบว่าแนวคิดของธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ได้มีการขยายตัวออกไปยังตำบลและอำเภอต่างๆ ทั่วทุกภาคในประเทศไทยกว่า 40 แห่ง และจะยังคงมีการขยายตัวออกไปเรื่อยๆ อย่างไม่หยุดยั้ง

ในขณะที่พื้นที่ที่มีการจัดทำและประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพไปแล้ว ก็ยังคงมีการขับเคลื่อนเพื่อสร้างสุขภาวะให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการปรับปรุงและพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเป็นระยะๆ ตามข้อตกลงของแต่ละพื้นที่ เพื่อปรับแก้หรือแต่งเติมให้ธรรมนูญสุขภาพมีความทันสมัย และมีเนื้อหาที่ตรงใจผู้คนในชุมชนให้มากที่สุด ดังนั้นธรรมนูญสุขภาพจึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่ทั้งความจริงจังและยืดหยุ่นอยู่ในเครื่องมือเดียวกัน คือมีความจริงจังในการนำไปปฏิบัติใช้ แต่ก็มีมีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเนื้อหาไปตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เพราะหัวใจสำคัญของธรรมนูญสุขภาพ คือการทำให้ธรรมนูญสุขภาพเป็นกรอบข้อตกลงของชุมชนที่ใช้ได้จริงตามบริบทของชุมชน ไม่ใช่กระดาษเพื่อน้ำหมึกที่อยู่แต่บนหิ้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

7

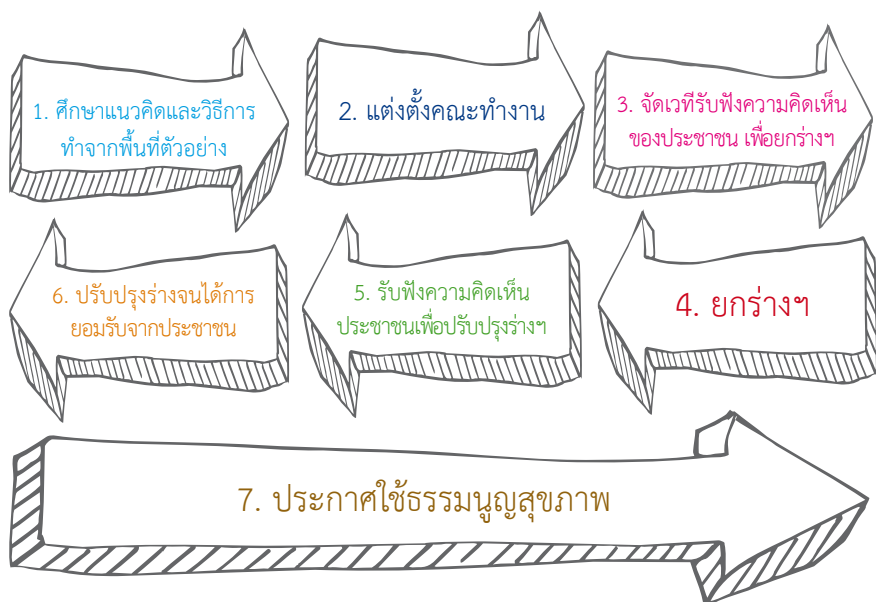
บับตอบนพื้นราบ การก่อ - ร่าง - สร้าง ธรรมบุญสุภาพ

แม้ว่าธรรมบุญสุภาพแต่ละพื้นที่จะมีจุดเริ่ม, ระยะเวลา, เนื้อหา และ
กระบวนการขับเคลื่อนที่ไม่เหมือนกัน แต่ทว่าการสร้างธรรมบุญสุภาพนั้น จะมี
กระบวนการพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันคือ

เริ่มต้นจากการศึกษาแนวคิดและวิธีการจัดทำธรรมบุญสุภาพจากพื้นที่
ตัวอย่าง จากนั้นเจ้าภาพในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน หรือ
สาธารณสุขอำเภอ ก็จะแต่งตั้งคณะทำงานจากหลากหลายภาคส่วนในพื้นที่ไม่ว่าจะ

เป็นภาครัฐ ภาคประชาชน และภาควิชาการ เพื่อเข้าไปดูแลรับผิดชอบงานในแต่ละฝ่าย เช่น ฝ่ายยกร่างธรรมนูญสุขภาพ ฝ่ายรับฟังความคิดเห็น ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และฝ่ายประเมินผล ก่อนที่จะมีการจัดทำเวทีสร้างการเรียนรู้ให้กับประชาชนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้คิดวิเคราะห์สถานะสุขภาพในชุมชนร่วมกัน และเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ว่าประชาชนต้องการอะไร ก่อนที่จะนำความคิดเห็นเหล่านั้นมายกร่างธรรมนูญสุขภาพ จนกระทั่งได้ร่างธรรมนูญสุขภาพฉบับแรก จากนั้นคณะทำงานก็จะนำร่างธรรมนูญสุขภาพฉบับนั้น มารับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น และปรับแก้ร่างธรรมนูญสุขภาพอีกหลายครั้ง ขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ได้ร่างธรรมนูญสุขภาพที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ที่สุดและเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากที่สุด ก่อนที่จะมีการนำร่างธรรมนูญสุขภาพฉบับนั้นมาประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนอย่างจริงจังต่อไป

แผนผังแสดง 7 ขั้นตอนพื้นฐานการก่อ - ร่าง - สร้างธรรมนูญสุขภาพ

ธรรมนูญสุขภาพ 6 พื้นที่ 6 สไตล

หนังสือชุด “ก่อ ร้าง สร้าง เคลื่อน ธรรมนูญสุขภาพ” นี้ มีจำนวน 6 เล่ม แต่ละเล่มบอกเล่าเรื่องราวทั้งขาขึ้นและขาเคลื่อนของธรรมนูญสุขภาพพระดบัพื้นที่ 6 พื้นที่ 6 สไตล ประกอบไปด้วย

1. ธรรมนูญสุขภาพตำบลชะแล อำเภอลิ่งหนคร จังหวัดสงขลา
2. ธรรมนูญสุขภาพอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
3. ธรรมนูญสุขภาพตำบลแม่ถอด อำเภอลีน จังหวัดลำปาง
4. ธรรมนูญว่าด้วยสุขภาพสู่ตำบลสุขภาวะของประชาชนตำบล
ดงมูลเหล็ก อำเภอลเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
5. ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพตำบลลริมปิง อำเภอลเมือง จังหวัดลำพูน
6. ธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย อำเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ

ธรรมนูญสุขภาพทั้ง 6 พื้นที่ จะมีจุดเด่นและเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไป โดยมีใจความสรุปดังต่อไปนี้

พื้นที่ พื้นที่	เจ้าภาพ	วันที่ประกาศใช้	จุดเด่นการสร้าง / ขับเคลื่อนธรรมณูญา
ต. ชะแล้	ในช่วงเริ่มต้น อปท. เป็นเจ้าภาพ ปัจจุบันภาค ประชาชน เป็นเจ้าภาพ	3 พ.ค. 2552	- เป็นธรรมณูญาเฉพาะพื้นที่ฉบับแรกของประเทศไทย - สำนักธรรมณูญาสุภาพฯ เป็นองค์กรชุมชน ดำเนินงานโดยภาคประชาชน - การขับเคลื่อนมีรูปแบบไม่เป็นทางการ เน้นเรื่องการประสานงานเป็นหลัก - สมาชิกสภาเทศบาล เป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการสำนักธรรมณูญาสุภาพฯ
อ.สูงเม่น	สำนักงานสาธารณสุข อำเภอ	3 ธ.ค. 2552	- เป็นธรรมณูญาเฉพาะระดับอำเภอฉบับแรกของประเทศไทย - เป็นธรรมณูญาสุภาพที่มีหน่วยงานสาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในระดับอำเภอและระดับตำบล ประกอบด้วย สสอ. โรงพยาบาลสูงเม่น และ รพ.สต. จากทุกตำบล - มีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับองค์กรภาคีสุขภาพอำเภอสูงเม่น อันได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น, อปท. ทุกแห่งในอำเภอสูงเม่น, โรงพยาบาลสูงเม่น และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอสูงเม่น เพื่อขับเคลื่อนธรรมณูญาสุภาพ ไปสู่การปฏิบัติที่จริงจัง
ต.แม่ถอด	ในช่วงเริ่มต้น อปท. เป็นเจ้าภาพ ปัจจุบันภาค ประชาชน เป็นเจ้าภาพ	19 พ.ย. 2553	- มีการตั้งชื่อธรรมณูญาสุภาพ “อยู่ดี มีสุข ธรรมรักษะ” เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการจัดทำร่างธรรมณูญาสุภาพ - สำนักธรรมณูญาสุภาพอยู่ในวัด และมีพระสงฆ์เป็นประธาน - รูปแบบของธรรมณูญา เป็นแบบ “ปีบสา” สื่อถึงการมอธธรรมณูญา ว่าเป็นของที่ดีก็สิทธิ์ ต้องให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามข้อตกลง

ผู้ พบที่	เจ้าภาพ	วันที่ประกาศใช้	จุดเด่นการสร้าง / ขับเคลื่อนธรรมนูญฯ
ด.ต.งมูลเหล็ก	อปท.	26 พ.ย. 2553	- มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อเพิ่มความศรัทธาให้กับธรรมนูญฯ - ธรรมนูญฯ ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการยื่นคำร้องขอให้มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพโดยชุมชน (CHIA) ตาม พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ มาตราที่ 11 จนกระทั่งสามารถยับยั้งการทำสัมปทานเหมืองแร่เหล็กในพื้นที่ตำบลแม่ถอดได้สำเร็จ - เป็นธรรมนูญสุขภาพฯ ที่มีแนวคิดผสมผสานระหว่างธรรมนูญสุขภาพพื้นที่และโครงการตำบลสุขภาพฯ จนนำไปสู่การจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพตำบลสุขภาพของประชาชนตำบลงมูลเหล็ก” ซึ่งธรรมนูญสุขภาพฯ ฉบับนี้จะทำหน้าที่เป็นเสมือนกรอบนโยบายในการทำโครงการตำบลสุขภาพฯ ในชุมชนต่อไป - มีการทำงานวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนก่อนจัดทำธรรมนูญสุขภาพ - มีการจัดทำ “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลงมูลเหล็กประจำปี 2555 - 2559 (ฉบับตำบลสุขภาพฯ)” ตามที่ธรรมนูญสุขภาพฯ กำหนด เพื่อให้ยุทธศาสตร์และงบประมาณในการรองรับภารกิจอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม
ด.ร.มิ่ง	อปท.	25 ม.ค. 2554	- ธรรมนูญฯ ด้วยระบบสุขภาพตำบลริมน้ำมีจุดเริ่มต้นจากการผสานนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพให้เป็นเนื้อเดียวกับธรรมนูญสุขภาพฯ

ผู้ พื้นที่	เจ้าภาพ	วันที่ประกาศใช้	จุดเด่นการสร้าง / ขับเคลื่อนธรรมณูญา
			- มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจธรรมณูญาสุขภาพให้แก่ภาคีเครือข่ายสุขภาพในระดับท้องถิ่นที่จะมีการขยายธรรมณูญาสุขภาพ - ทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายสุขภาพในระดับ เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนงานธรรมณูญาสุขภาพฯ ให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม - มีการขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการร่วมกับโครงการต่างๆ เช่น โครงการตำบลสุขภาพะ และโครงการตำบลแม่ เป็นต้น
ด.เปื่อย	อบท.	20 มี.ค. 2554 ธรรมณูญามีผล บังคับใช้แต่ ประกาศใช้อย่าง เป็นทางการใน วันที่ 13 เม.ย. 2554	- เป็นธรรมณูญาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ฉบับแรกของภาคอีสาน - ผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณของชุมชน มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนธรรมณูญาสุขภาพ - มีการทบทวนข้อมูลกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อนจัดทำธรรมณูญาสุขภาพฯ โดยการนำข้อมูลเหล่านั้น มาจัดทำหมวดหมู่ของธรรมณูญาสุขภาพฯ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการทำงานในช่วงที่ผ่านมา ก่อนที่จะมีการขับเคลื่อนงานธรรมณูญาสุขภาพฯ อย่างจริงจังในลำดับต่อไป

ບາດຮ້ອນ

รสนมบุญสุนันทา

ตำบล เป็ อ ย

อำเภอสีอำนา
จังหวัดอำนาจเจริญ
ฉบับที่ 1
พ.ศ. 2554

เกริ่นนำ

“เปื่อยรุ่งโรจน์”

ตำบลเปื่อย เป็นตำบลแรกในภาคอีสานที่จัดทำธรรมนูญสุขภาพเฉพาะพื้นที่ โดยมีการนำแนวคิดธรรมนูญสุขภาพเข้ามาในปี พ.ศ. 2553 และเริ่มกระบวนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพอย่างมีส่วนร่วมเรื่อยมาภายในเวลา 6 เดือน จนกระทั่งได้ธรรมนูญสุขภาพตำบลเปื่อย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 “เปื่อยรุ่งโรจน์” มาใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะในพื้นที่

จุดเด่นของการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเปื่อยคือ การให้ผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณของชุมชน เช่น พระครูอุดมโพธิกิจ พระนักพัฒนาและเจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศิลา เข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ โดยการเป็นผู้ร่วมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารธรรมนูญสุขภาพฯ ให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมนูญสุขภาพมากยิ่งขึ้น

ความน่าสนใจในการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเปื่อยก็คือ หลังจากที่มีการประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพฯ เรียบร้อยแล้ว คณะทำงานฯ ได้มีการทบทวนข้อมูลกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต โดยการนำข้อมูลเหล่านั้น มาจัดเข้าหมวดหมู่ของธรรมนูญสุขภาพฯ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการทำงานในช่วงที่ผ่านมา ก่อนที่จะมีการขับเคลื่อนงานธรรมนูญสุขภาพฯ อย่างจริงจังในลำดับต่อไป

ບ້ວນຸລາເປື້ອງຮັບ

ຮຳບລາ ເປື້ອງ

ตำบลเปือย เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ในอำเภอสิเกาอำเภอนา จังหัดอำนาจเจริญ อยู่ห่างจากอำเภอเมือง 25 กิโลเมตร มีประชากร 7,189 คน (1,682 หลังคาเรือน) ปัจจุบัน ตำบลเปือย มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 หมู่

ด้านการประกอบอาชีพ ชาวบ้านตำบลเปือยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำไร่นาสวนผสมเป็นอาชีพหลัก ส่วนอาชีพเสริมคือ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ค้าขาย เย็บผ้า เย็บกระเป๋ารับจ้างทั่วไป และทอผ้า (ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าพื้นโบราณ ผ้าพื้นสีต่างๆ และผ้าขาวม้า)

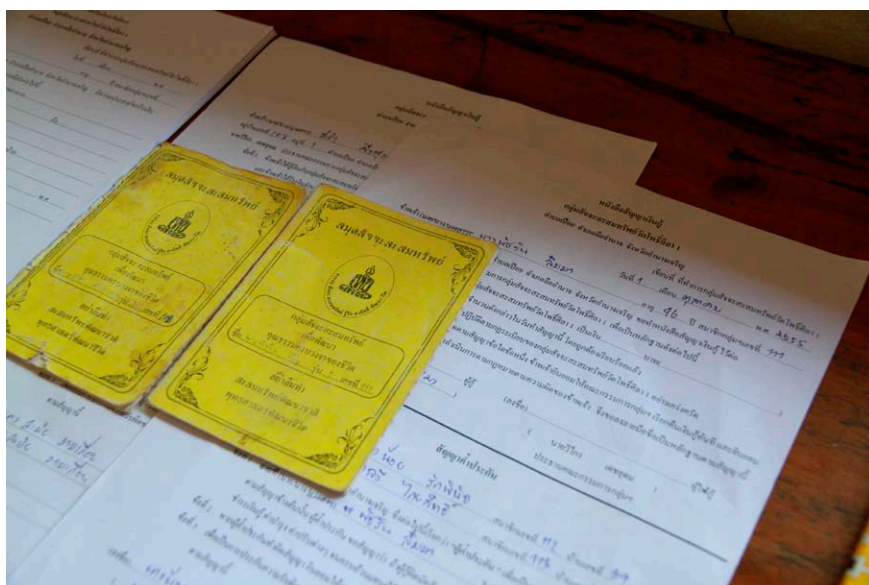
ปัจจุบันการทอผ้าในตำบลเปือยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ทางด้านวิชาการใหม่ๆ เกี่ยวกับการย้อมสี การทอ การออกแบบ การตลาด และการรวมกลุ่ม จากหน่วยราชการหลายหน่วยงาน เช่น พัฒนาชุมชน อุตสาหกรรม เทศบาล ทำให้ผลผลิตผ้าทอของตำบลเปือยมีคุณภาพดีมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งได้รับรางวัลชนะเลิศจากหลากหลายเวที

สำหรับประเด็นสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ตำบลเปือย ประชาชนที่นี่จะมีปัญหาสุขภาพเรื่องโรคติดต่อ ได้แก่ โรคอุจจาระร่วง โรคฉี่หนู โรคไข้เลือดออก ส่วนโรคไม่ติดต่อ ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และนอกจากนี้ยังพบว่าเยาวชนมีปัญหาเรื่องติดสารเสพติด และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรอีกด้วย

ต้นทุนสู่ความเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง”

กว่าที่ชุมชนตำบลเปือยจะมีความเข้มแข็งอย่างเช่นทุกวันนี้ ทุกภาคส่วนในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน ล้วนได้ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยภาคราชการ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มของภาคประชาชน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ล้วนมีส่วนสำคัญในการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในชุมชนทั้งสิ้น

“ความเข้มแข็งของคนตำบลเปือย มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม คนรุ่นก่อนเขาทำฐานเอาไว้ดี ไม่ว่าจะเป็นฐานความรู้ หรือฐานกิจกรรม คนรุ่นเราไม่ต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ เพราะเขาทำไว้ให้เราแล้วส่วนหนึ่ง คือถ้าต้องทำ 10 เขาก็ทำไว้ให้แล้ว 5 เราก็แค่ไปต่อยอดจากฐานเดิมอีกที อย่างเช่นเมื่อปี พ.ศ. 2520 คนรุ่นก่อนเขาได้มีการจัดตั้งกลุ่มฌาปนกิจ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของสมาชิกที่เสียชีวิต โดยการระดมทุนเพื่อช่วยเหลือการจัดงานศพครัวเรือนละ 10 บาท ซึ่งก่อนหน้านี้จะมีกลุ่มนี้ เขาจะช่วยเหลือกันตามสะดวกและความพอใจ คือพอใจช่วยเท่าไรก็ช่วย ไม่พอใจช่วยก็ไม่ช่วย ที่นี้พอเป็นอย่างนี้คนที่เขายากจนเวลาคนในครอบครัวเขาตาย เขาก็จะลำบากเพราะไม่มีเงินจัดงานศพ ทางชุมชนมองเห็นปัญหานี้ก็เลยมีข้อตกลงร่วมกันแล้วก็มีการจัดตั้งกลุ่มฌาปนกิจขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนจนหรือคนรวย นี่คืออีกจุดหนึ่งที่คนรุ่นเก่าได้ทำไว้” คุณยอดนารี บุญเรือง เลขาธิการกองบุญสัจจะสวัสดิการไทบ้าน และติเจประจักษ์กลิ่นวิฑูชุมชนเสมापันปี กล่าวถึงการรวมกลุ่มกันของชาวบ้านในอดีต

กิจกรรมของ“กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์” ก็นับว่าเป็นอีกจุดเริ่มต้นหนึ่งที่สำคัญ ที่ช่วยให้ชุมชนตำบลเปือยมีความเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งนี้เพราะพี่น้องประชาชนที่เป็นสมาชิกทุกคน จะต้องเข้ามาร่วมทำกิจกรรมด้วยกัน โดยมีพระครูอุดมโพธิกิจ พระนักพัฒนาและเจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศิลา เป็นผู้เชื่อมโยงชาวบ้านรวมทั้งขับเคลื่อนกิจกรรมให้สามารถเดินหน้าไปได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ

“กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโพธิ์ศิลา” มีจุดเริ่มต้นมาจากการที่พระครูอุดมโพธิกิจต้องการให้ประชาชนในตำบลรู้จักการออมเงิน จึงได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นมาในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533 โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มพระครู”

“ช่วงนั้นท่านพระครูท่านรู้สึกละอายใจว่าสถานการณ์การใช้จ่ายเงิน และสถานะทางการเงินของพี่น้องประชาชนไม่ค่อยดี อีกทั้งท่านก็เล็งเห็นว่าที่ผ่านมาพี่น้องประชาชนมาเข้าวัดทำบุญใส่บาตรกับพระมาโดยตลอด ท่านก็เลยอยากจะตอบแทนชาวบ้าน จึงได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยใช้ชื่อกลุ่มพระครู โดยในระยะแรกๆ นั้น ทางกลุ่มจะใช้ฐานผู้เฒ่าผู้แก่ที่มาวัดเพื่อสวดมนต์ไหว้พระตอนเย็นมาเป็นสมาชิก และเป็น

กรรมการกันเอง ส่วนการดำเนินงานจะยึดหลักความมีสัจจะและความซื่อสัตย์ โดยจะให้แต่ละคนจดยรายละเอียดการออมลงไปในสมุดรายชื่อสมาชิกกันเอง” คุณวิไกร เดชอุดม ประธานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโพธิ์ศิลา เล่าถึงที่มาของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโพธิ์ศิลาในยุคแรก ก่อนที่จะเข้าสู่ยุคที่ 2 คือยุคของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโพธิ์ศิลาที่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2542

การเปลี่ยนแปลงชื่อและเปลี่ยนแปลงระบบการดำเนินงานของกลุ่มพระครูมาเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโพธิ์ศิลา เกิดขึ้นจากการที่พระครูอุดมโพธิกิจได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงานแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเองของจังหวัดอำนาจเจริญ ในปี พ.ศ. 2542 และได้นำกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนมาขยายแนวคิดและก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้นมาในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านตระหนักถึงการออมเงินเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเป็นชุมชนเข้มแข็ง

ส่วนระบบการดำเนินงานของกลุ่ม พระครูอุดมโพธิกิจใช้ระบบการดำเนินงานแบบเดียวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราด ซึ่งเป็นต้นแบบของการทำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ที่พระครูอุดมโพธิกิจได้ไปศึกษาแนวทางเพื่อนำมาปรับใช้

โดยในทุกๆ วันที่ 1 ของเดือน ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จะเดินทางเข้ามาออมเงินที่อาคารศาลานาบุญ วัดโพธิ์ศิลา ตามสัจจะของตนทุกเดือน โดยมีคณะกรรมการของกลุ่มคอยอำนวยความสะดวกเรื่องการรับเงินออมและการจ่ายเงินสวัสดิการ, เงินกู้ยืม เกือบตลอดทั้งวัน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นและดำเนินการมาแล้วเป็นระยะเวลาสิบกว่าปีแล้ว เป็นสิบกว่าปีที่ชาวบ้านได้รับประโยชน์มากมาย ที่ไม่ใช่เพียงแค่การออมเงิน หรือการได้รับเงินปันผล การได้เงินกู้ และได้เงินสวัสดิการ แต่ชาวบ้านทุกคนยังได้ฝึกฝนเรื่องการมีระเบียบวินัยในการออม เรื่องการรักษาสัจจะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เป็นอย่างมาก

ส่วนเรื่องจำนวนสมาชิกและเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มนั้น แรกเริ่มเดิมทีในยุคของ “กลุ่มพระครู” จะมีสมาชิกเพียงแค่ 56 คน และมีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มเพียง 4,100 บาท แต่หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จำนวนสมาชิกก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น 85 คน และมีเงินทุนหมุนเวียนในกองทุนก้อนแรก 4,850 บาท จนกระทั่งในปัจจุบัน (ปลายปี พ.ศ. 2555) กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ วัดโพธิ์ศิลาใต้เติบโต มีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้นเป็น 148 คน และมีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมากถึง 1,200,000 บาท

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการผลักดันของพระครูอุดมโพธิกิจและความร่วมมือร่วมใจกันของชาวบ้าน ทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้รับการยอมรับและขยายตัวแตกยอดออกไปเป็นกลุ่มต่างๆ ทั้งทั้งตำบลเปือยและตำบลช้างเคียงในเขตอำเภอถืออำนาจ ก่อเกิดเป็นเครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์อำเภอถืออำนาจที่มีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มากถึง 13 กลุ่ม โดยมีพระครูอุดมโพธิกิจเป็นที่ปรึกษา และมีคณะกรรมการบริหารจัดการที่มาจากการคัดเลือกตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ทั้งหมด 13 คน

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ทั้ง 13 กลุ่ม จะมีหลักในการบริหารจัดการที่เหมือนกัน แต่จะมีรายละเอียดปลีกย่อยในบางเรื่องที่จะแตกต่างกันไปตามบริบทและข้อตกลงของแต่ละกลุ่ม แต่โดยหลักทั่วไปแล้ว ทุกกลุ่มจะมีการออมเงินตามสัจจะทุกเดือน จนกระทั่งครบ 1 ปีสมาชิกจึงจะสามารถเพิ่มหรือลดจำนวนหุ้นได้ และหากสมาชิกท่านใดมีความเดือดร้อนต้องการกู้เงินออมจากทางกลุ่มก็สามารถกู้ได้รายละไม่เกิน 30,000 บาท โดยจะมีการคิดค่าบำรุง 1 เปอร์เซ็นต์ต่อเดือน ส่วนเงินค่าบำรุงที่ได้รับจะถูกนำมาจัดสรรเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ถูกจัดไว้เป็นเงินปันผลรายปีคืนให้กับสมาชิก

ส่วนที่ 2 ถูกจัดไว้เป็นเงินกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก

จากความสำเร็จในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น พระครูอุดมโพธิกิจได้มีการต่อยอดแนวคิดเรื่องการจัดสวัสดิการออกมาเป็นโครงการ “กองทุนสัจจะสวัสดิการไต่บ้าน” ที่มุ่งเน้นเรื่องการออมเงินเพื่อจัดสวัสดิการให้กับ

สมาชิกโดยเฉพาะ ซึ่งจะไม่มีการคืนเงินต้นหรือเงินปันผล เนื่องจากแนวคิดของกองทุน
 สัจจะสวัสดิการไต้หวัน จะเน้นเรื่องการทำบุญเพื่อช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่เพื่อน
 สมาชิกในกองทุนเป็นหลัก เพื่อให้เพื่อนสมาชิกทุกคนมีความสุขจากการให้ และม
 ความภูมิใจเมื่อได้รับ โดยกองทุนฯ นี้ได้จัดตั้งขึ้นในวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2545 ซึ่งใน
 ปัจจุบันมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 3,318 คน

การดำเนินกิจกรรมกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และ
 กลุ่มกองทุนสัจจะสวัสดิการไต้หวัน ล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยขัดเกลาและฝึกฝน
 ชาวบ้านให้มีสัจจะ มีความซื่อสัตย์ และมีจิตสำนึกที่ตีร่วมกันในการดูแลชุมชนของ
 พวกเขาเอง อันเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งจะนำไปสู่ความ
 สำเร็จในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในอนาคต

“พอเรามีกลุ่ม เราก็เริ่มมีกิจกรรมร่วมกัน พี่น้องก็ออกมาออมเงิน ออกมา
 บริจาคเงินทำบุญตามสัจจะ ทำให้เขาเริ่มมีบทบาทในชุมชน เริ่มรู้จักกันมากขึ้น รู้จัก
 การพัฒนา รู้จักระบบบริหารจัดการ รู้จักการอยู่ร่วมกัน รู้จักการแก้ไขปัญหา นี่คือ
 กิจกรรมที่ช่วยเชื่อมชุมชน พอเรามีกลุ่มสัจจะ มีกลุ่มกองทุน เราก็เริ่มมีกิจกรรมเชื่อม
 ที่จะดึงคนออกมา เรามีกฎระเบียบเป็นของตัวเอง เรามีมติของกลุ่ม มติของชุมชนที่
 ต้องปฏิบัติตาม เราใช้ฐานกลุ่มสัจจะฯ ซึ่งมีกฎระเบียบและกติกาในการฝึกคน พวกเขา

ต้องมาออมเงินกันทุกเดือนทั้งปี ขาดส่งไม่ได้ เพราะถ้าขาดส่งจะโดนปรับ นี่คือระบบ
สัจจะ ถ้ากู้เงินไปเขาก็ต้องนำมาส่งตลอด เพราะเขากลับโดนปรับ และกลัวเพื่อนสมาชิก
ต่อว่าเนื่องจากเงินที่กู้มาเป็นเงินของเพื่อน เป็นเงินของกลุ่ม เป็นเงินของญาติพี่น้อง
นี่คือกระบวนการมีส่วนร่วมของพี่น้อง เรามีวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม”
คุณสำราญ ปาวรีย์ เลขาธิการเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย และประธานกองทุน
สวัสดิการไต้หวัน กล่าว

นี่เป็นเพียงตัวอย่างบางส่วนของต้นทุนที่สำคัญในการสร้างชุมชนตำบลเปือย
ให้เข้มแข็ง แต่หากกล่าวโดยภาพรวมแล้ว ตำบลเปือยยังมีการรวมกลุ่มอีกมากมายที่
ได้ไปจัดแจ้งในรูปของสภาองค์กรชุมชน ซึ่งหากนับรวมกันทั้งตำบลแล้วจะมีมากกว่า
174 กลุ่ม และมีเงินทุนหมุนเวียนทุกกลุ่มรวมกันกว่า 50 ล้านบาท

นอกจากนี้ ตำบลเปือยยังมีต้นทุนทางสังคมอื่นๆไม่ว่าจะเป็น ศูนย์เมตตาธรรม
ซึ่งเป็นศูนย์ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
มีสถานีวิทย์เสมพานปี ซึ่งเป็นสถานีวิทย์ชุมชนที่ดำเนินงานมากกว่า 10 ปี และยังมี
ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้มากมายที่พร้อมจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน
อย่างเต็มที่

“จุดเด่นของตำบลเปือยคือ ที่นี้มีกลุ่มองค์กรที่หลากหลาย คือมีทั้งกลุ่มองค์กร
การเงิน กลุ่มอาชีพ กลุ่มจิตอาสา กลุ่มประเด็นทางสังคม กลุ่มที่ทำเรื่องของสวัสดิการ
เป็นต้น แล้วแต่ละกลุ่มก็จะมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง นอกจากนี้แกนนำของแต่ละ
กลุ่มก็จะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยน และปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ ทำให้เรารู้ข้อมูลซึ่งกัน
และกัน แล้วก็สามารถนำข้อมูลไปเผยแพร่หรือขยายฐานความคิดต่อได้ พวกเราสามารถ
เชื่อมงานกันได้” คุณยอดนรี บุญเรือง เลขาธิการกองทุนสัจจะสวัสดิการไต้หวัน และดีเจ
ประจำคลื่นวิทยุชุมชนเสมพานปี กล่าวสรุปเรื่องความหลากหลายของกลุ่มองค์กร
และการเชื่อมงานกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งเป็นจุดเด่นที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ
ชุมชนตำบลเปือย

ผมมีความมุ่งมั่นมาก เพราะว่าผม
อยู่ในชุมชนผมทราบดีว่าพี่น้องประชาชน
ในพื้นที่ตำบลเรามีความเข้มแข็งกันอยู่แล้ว
และการทำธรรมนูญสุขภาพฯ ในครั้งนี้
ผมก็คาดหวังให้ชาวบ้านในชุมชนของเรา
เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพราะผม
จะเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาการดูแลสุขภาพของเราเอง
เพราะเรายึดมั่นที่จะต้องทำให้ประชาชน
สามารถดูแลสุขภาพกันเองได้
อันนี้เป็นความคาดหวังเบื้องต้นของเรา”

รุ่งโรจน์ โฉมรักษ์

นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย

๒๕๖๓ : ธรรมนูญสุขภาพ
 ตำบลเปือย

กว่าจะเป็นธรรมบุญสุขภาพตำบลเปือย

• จุดเริ่มต้น

สืบเนื่องจาก นพ.วิรัตน์ พุ่มจันทร์ รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ ได้รับเชิญให้ไปดูงานธรรมบุญสุขภาพที่ตำบลชะแล้ อ.สิงหนคร จ.สงขลา ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2553 และ นพ.วิรัตน์ เล็งเห็นว่า นายกรุงโรจน์ โนมรักษ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย ซึ่งเคยประธาน อสม. ของจังหวัดอำนาจเจริญ และ อสม. ดีเด่นระดับเขต มีแนวทางเรื่องการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพในพื้นที่อยู่แล้ว จึงได้เชิญชวนนายกรุงโรจน์เข้าไปร่วมดูงานในครั้งนี้ด้วย ซึ่งหลังจากที่ได้เข้าร่วมดูงานธรรมบุญสุขภาพที่ตำบลชะแล้แล้ว นายกรุงโรจน์ก็เกิดความประทับใจในแนวคิดและความร่วมมือของชาวบ้านในตำบลชะแล้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนและผู้นำชุมชน ที่มีต่อการขับเคลื่อนธรรมบุญสุขภาพ ซึ่งเป็นเหมือนข้อตกลงของคนในชุมชนที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจงแต่เรื่องสุขภาพทางกายอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังมีเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะของชุมชนด้วย เช่นเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องวัฒนธรรม และวิถีชีวิต เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้นายกฤษฎ์โรจน์จึงได้มีความคิดที่จะนำเอาแนวคิดธรรมนูญสุขภาพ มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ตำบลเปือย จึงได้มีการประกาศเจตนารมณ์ในที่ประชุมตำบล ชะแล้ว จะกลับมาสร้างธรรมนูญสุขภาพที่ตำบลเปือยให้สำเร็จ

“ผมมีความมุ่งมั่นมาก เพราะว่าผมอยู่ในชุมชนผมทราบดีว่าพี่น้องประชาชน ในพื้นที่ตำบลเรามีความเข้มแข็งกันอยู่แล้ว และการทำธรรมนูญสุขภาพฯ ในครั้งนี้ ผมก็คาดหวังให้ชาวบ้านในชุมชนของเราเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพราะผมจะเน้น เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาการดูแลสุขภาพของเราเอง เพราะเรา ยึดมั่นว่าจะต้องทำให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ อันนี้เป็นคาดหวังเบื้องต้น ของเรา” นายกฤษฎ์โรจน์กล่าวถึงความคาดหวังที่มีต่อการทำธรรมนูญสุขภาพ

เมื่อกลับมายังพื้นที่ตำบลเปือย นายกฤษฎ์โรจน์ก็ได้มีการจัดการประชุมทีม บริหาร และทีมเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเปือย เพื่อปรึกษาหารือเรื่องการจัดทำธรรมนูญ สุขภาพฯ ก่อนที่จะนำเรื่องนี้ไปปรึกษากับพระครูอุดมโพธิกิจ พระนักพัฒนาและ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศิลา ซึ่งเป็นเสมือนผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวบ้านตำบลเปือย จนกระทั่งได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ทุกคนจะร่วมมือกันขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบล เปือย จึงได้มีการจัดการประชุมอีกครั้ง โดยการประชุมในครั้งนี้ได้มีการเชิญชวนทั้ง ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาเทศบาล และตัวแทนหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เข้ามาร่วมกัน รับฟังเรื่องราวการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ โดยมี นพ.วิรัตน์ รองสาธารณสุขจังหวัด เป็นที่เล็งในการให้ข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมประชุม จากนั้นจึงได้มีการขอความเห็นชอบจาก สภาเทศบาลตำบลเปือย ในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย จนกระทั่งได้รับการ อนุมัติ และมีการตั้งชื่อธรรมนูญสุขภาพที่จะขับเคลื่อนในครั้งนี้ว่า ธรรมนูญสุขภาพ ตำบลเปือย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 “เปือยรุ่งโรจน์”

โดยนายกฤษฎ์โรจน์ ได้กล่าวถึงที่มาของการตั้งชื่อธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย ที่มีคำว่า “เปือยรุ่งโรจน์” ให้ฟังว่า เกิดจากแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนสามารถ จดจำชื่อธรรมนูญสุขภาพได้โดยง่าย อีกทั้งยังเป็นการสื่อถึงความรุ่งโรจน์ รุ่งเรือง สว่างไสวในระบบสุขภาพะชุมชนที่จะเกิดขึ้นในตำบลเปือยอีกด้วย

• จัดตั้งคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพ

ในเวลาต่อมา ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพฯ ขึ้นในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 โดยมีคณะกรรมการทั้งสิ้น 4 ฝ่ายดังต่อไปนี้

1. คณะทำงานฝ่ายรับฟังความคิดเห็น (นายมงคล ปาวริย์ รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย เป็นประธาน)
2. คณะทำงานฝ่ายยกร่างธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย (นายสมคิด สุบิน รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย คนที่ 2 เป็นประธาน)
3. คณะทำงานฝ่ายประชาสัมพันธ์ (นายอินตา สุดขวรงค์ ประธานสภาเทศบาลตำบลเปือย เป็นประธาน)
4. คณะทำงานฝ่ายการติดตามและประเมินผล (นางสำราญ ปาวริย์ เลขาธิการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย เป็นประธาน)

• เปิดตัวธรรมนูญสุขภาพ

การจัดทำธรรมนูญสุขภาพฯ เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นวันที่มีการประชุมครั้งใหญ่เพื่อถกทอเครือข่ายและเปิดตัวคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพฯ 4 ฝ่าย

โดยภายในงานนี้ได้มีการเชิญชวนผู้นำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานต่างๆ กลุ่ม อสม. กลุ่มพลังมวลชน กลุ่มเด็กเยาวชน และกลุ่มพระสงฆ์ เข้ามาร่วมงานเพื่อทำความเข้าใจเรื่องธรรมนูญสุขภาพฯ และร่วมรับฟังแนวทางการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพฯ กันอย่างพร้อมเพรียง

- จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 1

เมื่อมีคณะทำงานที่ชัดเจนแล้ว คณะทำงานได้มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านตำบลเปือยโดยได้แบ่งเวทีประชาคมออกเป็น 4 พื้นที่ ดังนี้

จุดที่ 1 ศาลาวัดศรีบุญเรือง บ้านน้ำท่วม หมู่ 4, 5, 12, 13
ในวันที่ 21 มกราคม 2554 มีผู้เข้าร่วมประชาคม 107 คน

จุดที่ 2 ศาลาการเปรียญวัดโพธิ์ศิลา บ้านเปือย หมู่ 1, 6, 7, 8, 9
ในวันที่ 24 มกราคม 2554 มีผู้เข้าร่วมประชาคม 118 คน

จุดที่ 3 ศาลาการเปรียญวัดอัมพวัน บ้านหัวดง หมู่ 3, 10, 11
ในวันที่ 24 มกราคม 2554 มีผู้เข้าร่วมประชาคม 102 คน

จุดที่ 4 ศาลาวัดนักบุญเปาโลกลับใจ บ้านนาคูณ หมู่ 2
ในวันที่ 25 มกราคม 2554 มีผู้เข้าร่วมประชาคม 35 คน

• ประชุมยกร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ครั้งที่ 1

วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2554 คณะทำงานฯ ได้มีการจัดการประชุมยกร่างฯ ครั้งที่ 1 โดยมีผู้นำชุมชน คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเปือย กลุ่มอาสาสมัคร พระครูอุดมโพธิกิจ และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ เข้าร่วมการประชุมกันอย่างพร้อมเพรียง ที่ห้องประชุมเทศบาลตำบลเปือย เพื่อสะท้อนภาพความคิดเห็นที่ได้จากเวทีประชาคม และประมวลผลการรับฟังความคิดเห็นแบบเจาะลึกร่วมกัน สำหรับจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพฯ โดยมี นพ.วิรัตน์ รองสาธารณสุขจังหวัดเป็นพี่เลี้ยงกระบวนการในครั้งนี้ ก่อนที่จะมีการแบ่งกลุ่มการยกร่างฯ ออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อแบ่งหมวดการทำงานดังนี้

กลุ่มที่ 1 รับผิดชอบหมวด 1, 2, 3

นายณภัทร งามเถื่อน วิทยากรกลุ่ม

นายทองปน จอมหงส์ หัวหน้าทีม

น.ส.สุพรรณษา จันทาธอน เลขานุการ

กลุ่มที่ 2 รับผิดชอบหมวด 4, 5, 6

นายสมเกียรติ ธรรมสาร วิทยากรกลุ่ม

นายวิไกร เดชอุดม หัวหน้าทีม

นางทิพวรรณ ชัยสุวรรณ เลขานุการ

กลุ่มที่ 3 รับผิดชอบหมวด 7, 8, 12

นายอดิศักดิ์ อินทร์บุตร วิทยากรกลุ่ม

นายประภาส ปวิวงศ์ หัวหน้าทีม

นางอนงค์นาฏ บุญเรือง เลขานุการ

กลุ่มที่ 4 รับผิดชอบหมวด 9, 10, 11

นายทะนงศักดิ์ พลอาษา วิทยากรกลุ่ม

นายนคร ประทุมชาติ หัวหน้าทีม

นางวชิราภรณ์ ศรีงาม เลขานุการ

เมื่อมีการแบ่งกลุ่มกันแล้ว แต่ละกลุ่มก็ได้มีการพูดคุยเพื่อเสนอความคิดเห็นในการยกร่างร่วมกัน โดยใช้ธรรมนุญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติเป็นต้นแบบในการยกร่าง

• ประชุมยกร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ครั้งที่ 2

หลังจากที่แต่ละกลุ่มได้ยกร่างฯ จนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ทุกกลุ่มก็จะนำร่างฯ มานำเสนอในที่ประชุมยกร่างฯ ครั้งที่ 2 ซึ่งได้จัดขึ้นในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ณ ห้องประชุมสภาเทศบาลตำบลเปือย ก่อนที่จะมีการจัดทำคำนิยามศัพท์ และกำหนดปรัชญาแนวคิดของระบบสุขภาพตำบลเปือย ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของธรรมนูญสุขภาพฉบับนี้ร่วมกัน จนกระทั่งได้ปรัชญาแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลเปือยว่า “คนตำบลเปือย อยู่ดีมีแสง อักแพงแบ่งปัน สร้างสรรค์เขียนรู้ อยู่เย็นเป็นสุขถ้วนหน้า ภายในปี 2559”

“เบื้องหลังความคิดการกำหนดปรัชญาแนวคิดของธรรมานุสสุภาพตำบลเปี้ยนั้น เราคิดร่วมกันว่า ในการพัฒนาด้านสุขภาพเราจะไม่มองแค่เรื่องสุขภาพทางกายเพียงอย่างเดียว แต่เราจะมองทั้งทางด้านกาย ใจ อารมณ์ และสังคมด้วย โดยเริ่มจากทางกายก่อนเราจะมองว่าคนตำบลเปี้ยต้องอยู่ดีมีแฮง คือมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง จากนั้นเราก็มาดูด้านจิตใจ ด้านจิตใจนี้เราใช้คำว่า ฮักแพงแบ่งปัน ก็คือเรามีอะไรเราก็ต้องแบ่งปันกัน จากนั้นด้านสังคมเราก็ใช้คำว่า สร้างสรรค์เขียนฮู้ เพื่อให้สังคมของเราเป็นสังคมที่มีความสุขกันถ้วนหน้านะครับ แล้วเราก็มีการกำหนดระยะเวลาด้วย โดยเราได้กำหนดว่าจะทำให้สำเร็จเป็นรูปธรรมภายในปี พ.ศ. 2559” นายกรุ่งโรจน์ กล่าว

เมื่อได้องค์ประกอบของร่างธรรมานุสสุภาพฯ ครบถ้วน ทั้งนิยามคำศัพท์ เนื้อหาธรรมานุสสุภาพ 11 หมวด 41 ข้อ และปรัชญาแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลเปี้ยแล้ว คณะทำงานก็ได้วางแผนร่วมกันเพื่อจัดทำเวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชนครั้งต่อไป โดยได้มีการจัดเตรียมเอกสารร่างธรรมานุสสุภาพฯ สำหรับนำไปแจกจ่ายให้กับประชาชนในเวทีรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 เพื่อให้ประชาชนได้อ่านและทำความเข้าใจร่วมกัน ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงร่างธรรมานุสสุภาพฯ ฉบับนี้ต่อไป

• เวทีรับฟังความคิดเห็นประชาชนครั้งที่ 2

การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่ 2 ได้มีการจัดทั้งสิ้น 4 จุด โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

จุดที่ 1 วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เวลา 09.00 - 12.00 น.

ณ วัดอัมพวัน บ้านหัวดง

จุดที่ 2 วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เวลา 13.00 - 16.00 น.

ณ วัดโพธิ์ศิลา บ้านเปี้ย

จุดที่ 3 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เวลา 09.00 - 12.00 น.
ณ วัดศรีบุญเรือง บ้านน้ำท่วม

จุดที่ 4 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 เวลา 13.00 - 16.00 น.
ณ วัดนักบุญเปาโลกลับใจ บ้านนาตุน

สรุปความต้องการเพิ่มเติมของประชาชน จากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 2

บ้านหัวดง – ต้องการให้แก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กวัยรุ่น
ที่ขโมยจักรยานยนต์เร็วและเสียงดัง ปัญหาเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น
(ท้องในวัยเรียน / ท้องก่อนแต่ง) ปัญหาเรื่องสารเคมีในการปราบ
ศัตรูพืชในนาข้าว

บ้านเปือย – ต้องการให้แก้ไขปัญหาเรื่องการใช้สารเคมีในการปราบ
ศัตรูพืชในนาข้าว และปัญหาเรื่องยาเสพติด

บ้านน้ำท่วม – ต้องการให้แก้ไขปัญหาเรื่องความไม่สะอาดในหมู่บ้าน
ปัญหาขุยมะพร้าว และปัญหาการใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืชในนาข้าว

บ้านนาตุน – ต้องการให้แก้ไขปัญหาเรื่องการใช้สารเคมีในการปราบ
ศัตรูพืชในนาข้าว และปัญหายาเสพติด

• ประชุมยกร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ครั้งที่ 3 (ปรับปรุงร่าง)

เมื่อได้ความคิดเห็นของประชาชนเพิ่มเติมจากเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนครั้งที่ 2 แล้ว คณะทำงานยกร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ก็ได้มีการประชุมยกร่างฯ ครั้งที่ 3 ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ณ ห้องประชุมสภาเทศบาลตำบลเปือย เพื่อนำเสนอร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ต่อที่ประชุมคณะทำงานยกร่างฯ จากนั้นที่ประชุมซึ่งประกอบไปด้วย นายกุ่งโรจน์, คณะทำงานยกร่างฯ, ตัวแทนของพี่น้องประชาชนแต่ละหมู่บ้าน, สมาชิกสภาเทศบาล, ผู้อำนวยการโรงเรียน, ผู้อำนวยการ รพ.สต., พระครูอุดมโพธิกิจ, คุณนิติธร ธนธัญญา จากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) และ สสจ. ก็ได้มีการเพิ่มเติม และปรับปรุงแก้ไขร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ร่วมกัน จนกระทั่งได้ร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ฉบับที่ 3 ที่พร้อมสำหรับการนำไปเสนอต่อประชาชนในเวทีประชาคมที่จะจัดขึ้นในลำดับต่อไป

• เวทีประชาคมร่างฯ และประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพฯ

เมื่อได้ร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ที่สมบูรณ์แล้ว ทางคณะทำงานก็ได้จัดเวทีประชาคมร่างธรรมนูญสุขภาพฯ ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2554 ณ วัดโพธิ์ศิลา เพื่อขอความเห็นชอบเรื่องร่างธรรมนูญสุขภาพฯ จากประชาชนตำบลเปือยทั้งตำบล โดยในวันนั้นได้มีการเชิญตัวแทนจากทุกหมู่บ้าน, อสม., ผู้นำชุมชน, ผู้อำนวยการ รพ.สต., รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ และนายอำเภออ้ออำนาจ รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มาร่วมรับฟังร่างธรรมนูญสุขภาพฯ และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อเพิ่มเติมและปรับปรุงธรรมนูญสุขภาพฯ ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้พร้อมสำหรับบังคับใช้ในวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2554 ตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า โดยธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือยฉบับนี้ ถือเป็นธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ฉบับแรกที่ได้มีการขับเคลื่อนในภาคอีสาน ซึ่งได้ใช้ระยะเวลาในการจัดทำนานประมาณ 6 เดือน จนกระทั่งออกมาเป็นธรรมนูญสุขภาพฯ ฉบับสมบูรณ์ที่มีเนื้อหา 10 หมวด 41 ข้อ สำหรับนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสุขภาวะในชุมชนตำบลเปือย

หมวดของธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554

หมวดที่ 1 ปรัชญาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพตำบลเปือย

หมวดที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป้าหมายของระบบสุขภาพ
ตำบลเปือย

หมวดที่ 3 การจัดให้มีหลักประกันการคุ้มครองผู้บริโภค การควบคุม
โรคและปัจจัยคุกคามด้านสุขภาพตำบลเปือย

หมวดที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ

หมวดที่ 5 การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ

หมวดที่ 6 การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ

หมวดที่ 7 การสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข

หมวดที่ 8 การเงิน การคลังด้านสุขภาพ

หมวดที่ 9 คณะกรรมการสำนักธรรมนูญสุขภาพ

หมวดที่ 10 บทเฉพาะกาล

หลังจากนั้น นายกรุงโรงจันทึกได้มีการจัดตั้งสำนักธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย และคณะกรรมการสำนักธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย ขึ้นในวันที่ 23 มีนาคม 2554 เพื่อทำหน้าที่ประสานงานการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพให้สามารถเดินหน้าต่อไปได้อย่างราบรื่น โดยมีปลัดเทศบาลตำบลเปือยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสำนักธรรมนูญสุขภาพฯ

ต่อมา ในวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2554 นายกรุงโรงจันทึกได้ถือโอกาสที่ทางเทศบาลได้มีการจัดงานรดน้ำผู้ใหญ่ในเทศกาลสงกรานต์ มาเป็นวันประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพฯ อย่างเป็นทางการอีกครั้ง โดยได้เชิญบุคคลสำคัญ เช่นนายอำเภอเลื้ออำนาจ และ นพ.วิรัตน์ พุ่มจันทร์ รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด มาร่วมเป็นสักขีพยาน ในงานนี้ โดยภายในงานได้มีการจัดทำพิธีการธรรมนูญสุขภาพฯ เพื่อให้ประชาชน

ได้เรียนรู้และเข้าใจธรรมนูญสุขภาพฯ มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการบอกกล่าวให้ประชาชนได้รับทราบว่า ต่อไปนี้ตำบลเปือยจะมีการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมนูญสุขภาพฯ เพื่อนำพาประชาชนตำบลเปือยไปสู่การมีสุขภาพะที่ดี ตามที่ได้วางเป้าหมายไว้ในปรัชญาแนวคิดของธรรมนูญสุขภาพฯ ที่ระบุว่า “คนตำบลเปือย อยู่ดีมีแสง อักแพงแบ่งปัน สร้างสรรค์เฮียนฮู้ อยู่เย็นเป็นสุขถ้วนหน้า ภายในปี 2559”

โครงการคนชुरु่ง เป็นโครงการที่ผมคิดขึ้นม
เพื่อให้สอตรงกับธรรมเนียมสุภาพข้อที่ 11
ที่ระบุว ให้มีอสาสมัครสธารณสุข
หมอพื้นบ้านและอสาสมัครอื่นๆ มาช่วย
สนับสนุนการดูแลสุขภาพในชุมชนอย่างเข้มแข็ง
ซึ่งตอนนี้เราก้ได้มีการคัดเลือก อสม.
ของแต่ละหมู่บ้านมาเป็นอสาสมัครคนชुरु่ง
เรียบร้อยแล้ว และได้มีการจัดอบรมเพื่อให้
คนชुरु่งพร้อมที่จะดำเนินการขับเคลื่อน
ธรรมเนียมสุภาพฯ โดยได้มีการตั้งงบประมาณ
สำหรับขับเคลื่อนงานเอาไว้แล้ว และอีกไม่นาน
เราก้จะมีการขับเคลื่อนงานธรรมเนียมสุภาพ
ตำบลเปือยโดยคนชुरु่ง เพื่อให้เกิดผลที่เป็น
รูปธรรมต่อไป”

รุ่งโรจน์ โฉมรักษ์

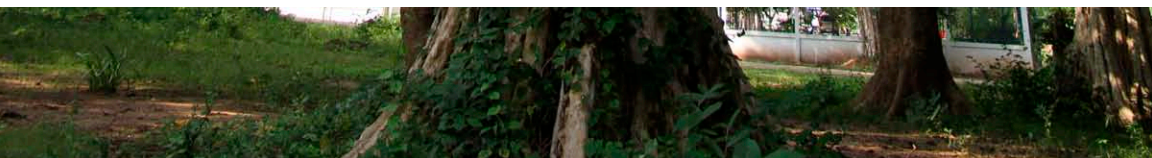
นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย

ປາກສີ່ນ : ຮຽນບູກຮຸກສຸກກາ

ຕຳບລາປື້ວຍ

การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย

การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย จะอาศัยการขับเคลื่อนผ่านทางโครงการต่างๆ ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล โดยมีทุกภาคส่วนเป็นผู้ขับเคลื่อน โดยเฉพาะหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น เทศบาลตำบลเปือย และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น

นอกจากนี้ธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือยยังถูกนำไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำเทศบัญญัติและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของเทศบาล และถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกชุมชน เช่น การเสนอของบประมาณจากกรมพลศึกษา เพื่อนำมาจัดทำสนามกีฬาในตำบลเปือยอีกด้วย

บทบาทโครงการที่ผ่านมา เพื่อสรุปภาพรวมก่อนขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพฯ

ก่อนที่จะมีการจัดทำธรรมนูญสุขภาพฯ ตำบลเปือยได้มีการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนงานด้านสุขภาวะมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการขับเคลื่อนด้านสุขภาพ ด้านการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา เพียงแต่ว่าในขณะนั้นยังไม่ได้มีการทำข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาวะของชุมชนอย่างชัดเจน จึงทำให้คณะทำงานไม่สามารถเห็นภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ได้

ดังนั้น ทางคณะทำงานฯ จึงได้ร่วมกันทบทวนกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่ได้ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ เพื่อตรวจสอบว่า ก่อนที่จะมีการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพฯ นั้น ตำบลเปือยได้มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการอะไรบ้าง ที่สอดคล้องกับธรรมนูญสุขภาพฯ ที่ประชาชนได้ร่วมกันสร้างขึ้นมานี้

ข้อมูลการทบทวนกิจกรรมในช่วงก่อนทำธรรมนูญสุขภาพฯ ว่าสอดคล้องกับธรรมนูญสุขภาพข้อใดบ้าง

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 7

“คนตำบลเปือยร่วมสร้างสุขภาพโดยการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้น่าอยู่ เอื้อต่อการมีสุขภาพดี มีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน ภาครัฐเครือข่ายสุขภาพ มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสุขภาพ ตลอดทั้งมีการอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเพณีขนบธรรมเนียมที่ดีงาม เพื่อให้คนในตำบลเปือยมีสุขภาพจะอย่างยั่งยืน”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดงานสืบสานประเพณีสงกรานต์
- มีการจัดงานสืบสานประเพณีลอยกระทง
- มีการจัดงานสืบสานประเพณีบุญบั้งไฟ
- มีการจัดทำโครงการพัฒนาปรับปรุงและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาโรคติดต่อในบ้านน้ำท่วมทุกหมู่บ้าน โดยได้งบประมาณจาก สปสช.

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 8

“คนตำบลเปือย ร่วมสร้างหลักประกันสุขภาพอย่างมั่นใจด้วยการสมัครเป็นสมาชิกกองบุญสัจจะสวัสดิการไต้หวัน”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดตั้งกองบุญสัจจะสวัสดิการไต้หวันของวัดโพธิ์ศิลา

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 9

“โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเปื่อย และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำท่วม จัดและพัฒนาบริการสุขภาพให้มีคุณภาพมาตรฐานและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วยไว้อย่างต่อเนื่อง”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ได้มีการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับ อสม.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านเปื่อย มีการจัดทำโครงการจัดซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ (ชุดล้างแผลทำแผล) โดยได้งบประมาณจาก สปสช. จำนวน 12,600 บาท

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 10

“จัดบริการตรวจสุขภาพแก่เด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสรวมทั้งผู้มีปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เป็นประจำทุกปี”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- เทศบาลตำบลเปือย ร่วมกับ รพ.สต.เปือย และ รพ.สต.บ้านน้ำท่วม มีการจัดกิจกรรมออกตรวจสุขภาพให้แก่ประชาชนตำบลเปือย ในช่วงเทศกาลงานบุญ และวันแจกเปี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
- เทศบาลตำบลเปือย ร่วมกับรพ.สต.บ้านน้ำท่วม มีการจัดทำโครงการส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กในศูนย์เด็กเล็กบ้านน้ำท่วม โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. จำนวน 3,300 บาท
- ชมรมผู้สูงอายุบ้านเปือย มีการจัดทำโครงการแปรงฟันร่วมกันวันแจกเปี้ยยังชีพ โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. จำนวน 23,020 บาท

- มีการจัดทำโครงการสนองน้ำพระราชหฤทัยในหลวงทรงห่วงใยสุขภาพประชาชน (คัดกรองกลุ่มเสี่ยงและดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง) โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. (รพ.สต.บ้านเปือย 40,000 บาท / รพ.สต.บ้านน้ำท่วม 12,600 บาท)

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 11

“อาสาสมัครสาธารณสุข หมอพื้นบ้านและอาสาสมัครอื่น ๆ ช่วยสนับสนุนการดูแลสุขภาพในชุมชนอย่างเข้มแข็ง”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.), อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และผู้นำชุมชน ออกให้ความรู้ประชาชน เรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกวิธี และการรักษาสิ่งแวดล้อม

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 12

“คนตำบลเปือย ดูแลครอบครัวด้วยความรัก สร้างความอบอุ่นเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางด้านสุขภาพ”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- ร่วมกับฝ่ายปกครองท้องที่ จัดกิจกรรมงานวันพ่อแห่งชาติ และมอบใบประกาศเชิดชูพ่อตัวอย่างทั้งระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน
- ร่วมกับฝ่ายปกครองท้องที่ จัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ มอบใบประกาศเชิดชูแม่ตัวอย่าง มีการคัดเลือกและมอบใบประกาศเยาวชนผู้มีความกตัญญูทุกหมู่บ้าน

- วัดโพธิ์คีรีศิลา ได้จัดโครงการครอบครัวอบอุ่นด้วยธรรมะ
- จัดงานวันเด็กแห่งชาติ

ธรรมานุญสุภาพ ข้อ 13

“คนตำบลเปือย ช่วยกันสร้างมาตรการข้อปฏิบัติเกี่ยวกับสุขลักษณะและความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย สถานที่สาธารณะ สถานประกอบการ พื้นที่การเกษตร รวมทั้งช่วยกันสอดส่องดูแลให้มีการปฏิบัติจริง”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพครอบครัวแกนนำสุขภาพต้นแบบ โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. จำนวน 15,000 บาท สำหรับจัดทำเป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์ เพื่อรับรองแขกหรือหน่วยงานที่มาศึกษาดูงานในพื้นที่
- กลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิลเปือยหัวดง มีการจัดทำโครงการถุงขยะรีไซเคิล-หัวดง โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. จำนวน 3,700 บาท สำหรับจัดหาถุงขยะให้กับสมาชิก
- แกนนำ อสม. มีการจัดทำโครงการหมู่บ้านน่าอยู่ สิ่งแวดล้อมดี ไม่มีไข้เลือดออก โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. จำนวน 15,800 บาท สำหรับจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายและออกแจกทรายอะเบทให้กับประชาชน
- โครงการก่อสร้างซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส 100,000 บาท
- โครงการก่อสร้างลานคอนกรีต ตลาดนัดชุมชนตำบลเปือย

ธรรมานุญสุภาพ ข้อ 14

“คนตำบลเปือยที่เจ็บป่วยฉุกเฉินหรือรุนแรงได้รับการช่วยเหลือในเบื้องต้นและบริการส่งต่อเพื่อรับการรักษายาบาลอย่างทันเหตุการณ์”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- เทศบาลตำบลเปือยได้มีการจัดซื้อรถฉุกเฉินสำหรับให้บริการประชาชน
- จัดซื้อรถอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
- ก่อสร้างซ่อมแซมถนนลาดยางเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 15

“จัดตั้งกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ประกอบไปด้วย”

- ตัวแทนภาครัฐ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2 คน, ตัวแทนโรงเรียน 2 คน ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 คน, ผู้แทนฝ่ายปกครอง 4 คน
- ตัวแทนผู้บริโภคทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 คน
- ตัวแทนผู้ประกอบการในพื้นที่ตำบลเปือย หมู่ละ 1 คน

มีหน้าที่ สุ่มตรวจผลิตภัณฑ์สินค้า อาหารและการบริการพร้อมรายงานผล
กระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน ให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- เทศบาลตำบลเปือยมีการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
ตามธรรมนูญสุขภาพตำบลเปือย ตามคำสั่งเทศบาลตำบลเปือย
ที่ 257/2554

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 16

“คนตำบลเปือยกินอาหารที่หลากหลาย เพียงพอ ปลอดภัยมีคุณค่าและเป็น
ประโยชน์ต่อร่างกาย ลดอาหาร หวาน มัน เค็ม รวมทั้งส่งเสริมการปรุงอาหารเองใน
ครัวเรือน”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- อสม. มีการจัดทำโครงการเสริมไอโอดีนเสริมไอคิว โดยได้รับงบประมาณ
สนับสนุนจากกองทุน สปสช. จำนวน 12,380 บาท สำหรับอบรมให้ความรู้
แก่ประชาชนเรื่องโรคขาดสารไอโอดีน และรณรงค์ให้ประชาชนใช้เกลือ
เสริมไอโอดีนสำหรับปรุงอาหารในครัวเรือน และแจกเกลือเสริมไอโอดีน
ครัวเรือนละ 12 ถุง
- รพ.สต.บ้านน้ำท่วม มีการจัดทำโครงการอาหารปลอดภัย โดยได้รับ
งบประมาณสนับสนุนจาก สปสช. จำนวน 6,000 บาท สำหรับจัดอบรม
แกนนำเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข, ผู้ประกอบการร้านค้า,
ร้านอาหาร และแผงลอย รวมทั้งจัดกิจกรรมสุ่มตรวจหาสารปนเปื้อนใน
อาหารตามร้านค้า

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 17

“คนตำบลเปือยทุกคน มีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศและวัย อย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์อย่างสม่ำเสมอ”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- ชมรมผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มกันออกกำลังกายอาทิตย์ละ 3 วัน ได้แก่
วันจันทร์ รำไทเก๊ก
วันพุธ รำกระบอง
วันศุกร์ เต้นบาสะโลป
- จัดการแข่งขันกีฬาเปือยคัพทุกปี งบประมาณปีละ 60,000 บาท
- อดทนูกีฬา อพป.คัพ บ้านน้ำท่วม งบประมาณ 30,000 บาท
- อดทนูกิจการจัดงานวันคริสต์มาส บ้านนาตุน งบประมาณ 36,000 บาท
- จัดซื้ออุปกรณ์การกีฬามอบให้หมู่บ้าน งบประมาณ 97,000 บาท

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 18

“คนตำบลเปือย มีอารมณ์แจ่มใส จิตใจเบิกบาน โดยการทำบุญตักบาตร สวดมนต์ไหว้พระ เข้าวัดฟังธรรม เข้าโบสถ์ ร่วมพิธีทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และเป็นชุมชนแห่งความเอื้ออาทร”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- วัดโพธิ์ศิลามีการจัดกิจกรรม ลานบุญลานปัญญา เพื่อเชิญชวนให้คนมา
เข้าวัดทำบุญทุกวันพระ

ธรรมนุญสุภาพ ข้อ 19

“คนในตำบลเปื่อยได้รับการอบรมศีล สมาธิ ภาวนา วิปัสสนา กรรมฐาน ในศาสนสถาน เพื่อพัฒนาจิตใจ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดกิจกรรมสาธยายธรรมในช่วงเช้าพรรษา

ธรรมนุญสุภาพ ข้อ 21

“ชุมชนตำบลเปื่อย ปลอดอบายมุข เช่น งดเหล้าเข้าพรรษา งดเหล้าและการพนันในงานศพ งานบุญประเพณีปลอดเหล้า (กฐิน, บวช) เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชน”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดทำโครงการทุนนิมเบอร์วันต้านยาเสพติด ในหมู่ 2, 4, 5, 12, 13 โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. จำนวนหมู่ละ 1,500 บาท สำหรับจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด และกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ให้กับเยาวชนในชุมชน
- มีการจัดทำโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา และงานบุญงานศพปลอดเหล้า และการพนัน

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 22

“คนตำบลเปือย มีความตระหนักรู้ต่อภัยทางสุขภาพ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเรื่องสุขภาพที่ไม่เหมาะสมในด้านต่างๆ เช่นด้านการบริโภค การขับถ่ายปลอดภัย การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและปลอดภัย”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- โรงเรียนชุมชนเปือยหัวดง มีการจัดทำโครงการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สปสช. จำนวน 10,000 บาท สำหรับให้ความรู้แก่เยาวชนเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม
- รพ.สต.บ้านน้ำท่วม มีการจัดทำโครงการวัยใสก้าวอย่างมั่นใจ โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช.จำนวน 6,700 บาท สำหรับจัดกิจกรรมให้ความรู้ในการป้องกันและลดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 23

“คนตำบลเปือย ผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในการทำการเกษตรปลอดสารพิษตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการอุดหนุนกลุ่มเกษตรกรทำนา ในการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อใช้กันเองในกลุ่ม และขายให้กับเกษตรกรทำนาที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 24

“ชุมชนตำบลเปือย จัดให้มีเขตอภัยทานเพื่ออนุรักษ์พันธุ์สัตว์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และพักผ่อนหย่อนใจ”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดสถานที่หนองสิม ซึ่งตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 6 ให้เป็นเขตอภัยทานในการปล่อยปลา
- มีการจัดสถานที่ลานปู่ตา ณ บริเวณหน้าเทศบาลตำบลเปือย ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน โดยได้รับงบประมาณการปรับปรุงสถานที่จากเทศบาล และสำนักงานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอำนาจเจริญ

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 25

“ชุมชนตำบลเปือยช่วยกันรักษาป่าชุมชนเพื่อเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติ”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการอนุรักษ์ป่าชุมชน “โคกหมาทิว” ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมบ้านน้ำท่วม หมู่ที่ 12 และบ้านเปือย หมู่ที่ 6
- มีการอนุรักษ์ป่าชุมชน “เหล้าป่าจิก” หมู่ที่ 9

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 26

“คนตำบลเปือย สนับสนุนเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอสีอำนาจ เพื่อ สืบทอดและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และแพทย์ ทางเลือกอื่น นำมาเผยแพร่และใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสม”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- รพ.สต. ได้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในการรักษาโรค ด้วยแพทย์แผนไทย โดยการจัดให้สถานที่สำหรับนวดแผนไทยใน รพ.สต.

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 27

“คนตำบลเปือยร่วมเรียนรู้ ปลูกและใช้สมุนไพรไทยรวมทั้งแปรรูปเพื่อใช้ อย่างเหมาะสม”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- กลุ่มเกษตรกรทำสวน ได้งบประมาณสนับสนุนจากเทศบาล จำนวน 10,000 บาท ในการปลูกพืชสมุนไพรสำหรับแปรรูปในวัดอัมพวัน
- วัดโพธิ์ศิลาชัยปลูกพืชสมุนไพรและแปรรูป

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 28

“คนตำบลเปือย ร่วมพัฒนาทางด้านการสื่อสารและจัดการเรียนรู้ในชุมชน โดยหอกระจายข่าว วิฑูรย์ชุมชน ระบบอินเทอร์เน็ต ศูนย์เรียนรู้หรือห้องสมุด ทั้งนี้ตามความเหมาะสม”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดทำโครงการแข่งโรดไทม์กระจายข่าวสาร โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สปสช. จำนวน 9,500 บาท เพื่อกระจายข่าวสารเกี่ยวกับโรคภัยผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน และสถานีวิทยุชุมชน

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 31

“จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพแก่อาสาสมัครทางด้านสุขภาพ ได้แก่ อาสาสมัครด้านสาธารณสุข อาสาสมัครคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน (อย.น้อย) หมอพื้นบ้าน เป็นต้น อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- มีการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพทีมสุขภาพ อสม. และภาคีเครือข่ายสุขภาพภาคประชาชน โดยได้รับงบประมาณจาก สปสช. จำนวน 17,300 บาท เพื่อจัดการอบรม อสม., แกนนำชุมชน , อาสาสมัครคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน (อย.น้อย) และผู้นำชุมชน

ธรรมนูญสุขภาพ ข้อ 33

“เทศบาลตำบลเปือย จัดทำแผนพัฒนารองรับ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุขและสนับสนุนทุนการศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขให้เพียงพอ”

กิจกรรม / โครงการที่ผ่านมา

- เทศบาลตำบลเปือย ได้มอบทุนการศึกษาให้แก่นางสาวพัชราภรณ์ บุปผาเยาชนในพื้นที่ สำหรับใช้ในการศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรที่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิ์ประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี

ส่งเสริมและเติบโตเป็นธรรมนุญสุขภาพฯ

เมื่อมีธรรมนุญสุขภาพตำบลเปือย ก็เหมือนมีคัมภีร์สุขภาพชุมชนอยู่ในมือ เพราะธรรมนุญสุขภาพได้ทำให้คณะทำงานสามารถดำเนินงานต่างๆ ได้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด และรู้ว่าอะไรคือโจทย์สำคัญที่จะต้องเร่งขับเคลื่อน เพื่อให้ชุมชนตำบลเปือยมีสุขภาพที่ดีภายในปี พ.ศ. 2559 ดังนั้นเมื่อมีกรอบกำหนดข้อตกลงที่ชัดเจน การคิดและทำกิจกรรม / โครงการใดๆ เพิ่มเติมก็จะง่ายมากยิ่งขึ้น เพราะมีแนวทางกำกับไว้ในธรรมนุญสุขภาพฯ แล้ว

ดังนั้นการขับเคลื่อนงานในชุมชน ณ ตอนนี นอกจากจะสนับสนุนกิจกรรม / โครงการเดิมที่สอดคล้องกับธรรมนุญสุขภาพฯ ให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องแล้ว การเติมเต็มกิจกรรม / โครงการใหม่ๆ รวมไปถึงการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการขับเคลื่อนงานธรรมนุญสุขภาพฯ ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่คณะทำงานจะต้องเดินหน้าขับเคลื่อนต่อไป เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย

ที่ผ่านมาคณะทำงานได้มีการเติมเต็มกิจกรรม / โครงการ เพื่อขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพตำบลเปือย ดังต่อไปนี้

- **เปิดกรบนักวิชาการสาธารณสุข เพื่อช่วยประสานงานการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพฯ**

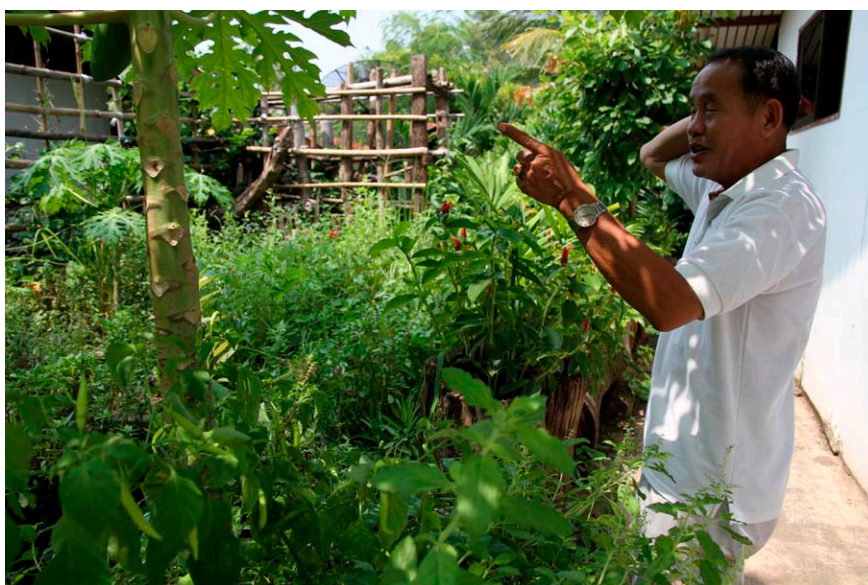
เพื่อให้การขับเคลื่อนธรรมนุญหมวดที่ 3 ที่ระบุว่า “การจัดให้มีหลักประกันการคุ้มครองผู้บริโภค การควบคุมโรคและปัจจัยภัยคุกคามด้านสุขภาพตำบลเปือย” สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่น เทศบาลตำบลเปือยจึงได้เปิดกรอบตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขประจำกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ตำแหน่ง ได้แก่ นักบริหารงานสาธารณสุข, นักบริหารงานสาธารณสุข 6 และนักวิชาการสาธารณสุข 5 เพื่อเข้ามาเป็นกำลังสำคัญในการประสานงานด้านสาธารณสุข และงานธรรมนุญสุขภาพฯ โดยได้มีการประกาศเปิดกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลเปือย ตามมติคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดอำนาจเจริญ ในวันที่ 22 สิงหาคม

พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา ซึ่งในปัจจุบันได้มีการบรรจุพนักงานตามกรอบกำลังแล้ว 1 ตำแหน่ง ได้แก่ นักวิชาการสาธารณสุข 5

• หน้าบ้านสวย หลังบ้านสวน ในบ้านงาม

โครงการ “หน้าบ้านสวย หลังบ้านสวน ในบ้านงาม” เป็นโครงการที่เกิดขึ้นตามความต้องการของประชาชนที่ได้มีการทำข้อตกลงร่วมกันในเวทีแสดงความคิดเห็นเพื่อยกร่างธรรมนูญสุขภาพฯ จนกระทั่งนำไปสู่การบรรจุลงในธรรมนูญสุขภาพฯ ข้อที่ 20 ที่ระบุว่า “คนตำบลเปือย พัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ หน้าบ้านสวย หลังบ้านสวน ในบ้านงาม”

โดยโครงการนี้มีแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการบ้านเรือนและบริเวณโดยรอบให้สะอาด ระเบียบร้อย และสวยงาม อีกทั้งยังเป็นการรณรงค์ให้ทุกครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวไร้สารพิษไว้กินเอง เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและเพื่อให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงไม่เสี่ยงต่อการสะสมสารพิษ โดยทางเทศบาลตำบล

เปื่อยได้ดำเนินการจัดการประกวดบ้านต้นแบบ “หน้าบ้านสวย หลังบ้านสวน ในบ้านงาม ประจำปี 2555” ขึ้น โดยได้มีการประกวดบ้านทั้งในระดับครัวเรือน ระดับคุ้ม และระดับหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นให้ทุกครัวเรือนเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการบ้านเรือนของตัวเองให้สะอาดและเรียบร้อยที่สุด ตามคำขวัญประจำโครงการที่ว่า “หน้าบ้านสะอาด กันสาดเรียบร้อย ไม่ล้ำแนวขอบ รับผิดชอบบาทวิถี ชยะไม่มี ต้นไม้ไม่รก”

ในด้านการดำเนินการคณะกรรมการจะมีการออกตรวจประเมินเพื่อให้คะแนน ทั้ง 13 หมู่บ้านในช่วงต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 ก่อนที่จะมีการประกาศผลในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2555 โดยผู้ที่ได้รับรางวัลแต่ละระดับไม่ว่าจะเป็นรางวัลชนะเลิศ รางวัลรองชนะเลิศลำดับที่ 1 รางวัลรองชนะเลิศลำดับที่ 2 และรางวัลชมเชย ทั้งในระดับครัวเรือน ระดับคุ้ม และระดับหมู่บ้านจะได้รับเกียรติบัตรและเงินรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการดูแลบ้านเรือนให้สะอาดเรียบร้อยสมกับที่เป็นต้นแบบในการสร้างสุขภาวะที่ดีให้กับชุมชนต่อไป

• คนชูธงธรรมนุญสุขภาพตำบลเปือย

หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ธรรมนุญสุขภาพตำบลเปือย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2554 เทศบาลตำบลเปือยก็ได้เล็งเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนงานธรรมนุญสุขภาพฯ ให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม จึงได้มีการสร้างอาสาสมัครจิตอาสาสำหรับช่วยงานด้านธรรมนุญสุขภาพฯ ขึ้น ภายใต้ชื่อโครงการ “อบรมอาสาสมัครคนชูธงธรรมนุญสุขภาพตำบลเปือย” เพื่อคัดเลือกอาสาสมัครคนชูธงธรรมนุญสุขภาพตำบลเปือยทั้ง 13 หมู่บ้าน จำนวน 60 คน มาเข้ารับการอบรมการทำหน้าที่คนชูธงในระหว่างวันที่ 14 - 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 โดยมีอาจารย์วิรัตน์ พุ่มจันทร์ รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ มาเป็นวิทยากรให้ตลอดทั้ง 2 วัน

“โครงการคนชูธง เป็นโครงการที่ผมคิดขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมนุญสุขภาพข้อที่ 11 ที่ระบุว่า ให้มีอาสาสมัครสาธารณสุข หมอพื้นบ้านและอาสาสมัครอื่นๆ มาช่วยสนับสนุนการดูแลสุขภาพในชุมชนอย่างเข้มแข็ง ซึ่งตอนนี้เราก็ได้มีการคัดเลือก อสม. ของแต่ละหมู่บ้านมาเป็นอาสาสมัครคนชูธงเรียบร้อยแล้ว และได้มีการจัดอบรมเพื่อให้คนชูธงพร้อมที่จะดำเนินการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพฯ โดยได้มีการตั้งงบประมาณสำหรับขับเคลื่อนงานเอาไว้แล้ว และอีกไม่นานเราก็จะมีการขับเคลื่อนงานธรรมนุญสุขภาพตำบลเปือยโดยคนชูธง เพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมต่อไป” นายกรุ่งโรจน์ กล่าวถึงประเด็นการขับเคลื่อนโครงการคนชูธง ตามธรรมนุญสุขภาพฯ ข้อที่ 11

เคล็ดลับในการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพฯ

นายกรุ่งโรจน์ ได้เปิดเผยถึงเคล็ดลับในการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพฯ ว่า จะเน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือกับพี่น้องประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพฯ รวมทั้งขอคำแนะนำในการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพฯ จากผู้นำทางความคิดในชุมชนที่มีอยู่หลายท่าน เช่น พระครูอุดมโพธิกิจ หรืออดีตผู้อำนวยการโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนธรรมนุญสุขภาพแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ยังมีการขอความร่วมมือกับผู้นำทางความคิดของชาวบ้าน ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเรื่องการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพฯ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้านเพิ่มเติม และเพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบถึงบทบาทของตัวเอง ในการขับเคลื่อนงานสุขภาพในชุมชนร่วมกัน รวมทั้งยังมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลธรรมนูญสุขภาพฯ ผ่านทางรายการต่างๆ ในวิทยุชุมชน เช่น รายการนายกพบประชาชน รายการ อสม. สร้างสุข และรายการ อสม. พาเพลิน อีกทั้งยังมีการกระตุ้นความสนใจของประชาชนด้วยการจัดกิจกรรมเล่นเกมตอบคำถามข้อมูลเกี่ยวกับธรรมนูญสุขภาพฯ ผ่านทางรายการวิทยุ เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมสนุกเพื่อลุ้นรับของรางวัลอีกด้วย

บทสรุปการขับเคลื่อน
ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ

ตำบไลเป้อย

ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม คือปัจจัยสู่ความสำเร็จ

การมีส่วนร่วมของพี่น้องประชาชน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน, ผู้นำชุมชน, ปราชญ์ชาวบ้าน, ผู้นำทางจิตวิญญาณ, ตัวแทนจากกลุ่มองค์กร และหน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้การจัดทำและขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพตำบลเปื่อย ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

“เราเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพราะเราต้องการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ทำ และวางแผนร่วมกัน ที่สำคัญคือเราอยากให้ประชาชนทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของธรรมนูญสุขภาพฯ ร่วมกัน เพราะประชาชนก็คือคนที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากธรรมนูญสุขภาพฯ เพียงแต่เขายังไม่มีผู้นำทาง ไม่มีผู้จุดประกายความคิด หรือผู้ที่จะนำเอาข้อมูลมาจัดเรียงเป็นหมวดหมู่เพื่อขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ เราในฐานะเทศบาลตำบลเปื่อยรวมไปถึงหน่วยงานวิชาการและภาคีภายนอกต่างๆ คือผู้ที่จะมาทำหน้าที่จัดหมวดหมู่ หนุนเสริม และประสานงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานตามความต้องการของชุมชน แต่ทั้งนี้ประชาชนในชุมชนเอง ก็จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนว่าเขาคือต้องการอะไร อยากให้ชุมชนเป็นแบบไหน อันนั้นเป็นสิ่งที่ชาวบ้านจะต้องมาคิดร่วมกัน” นายกรุงโรจน์ กล่าว

ที่ผ่านมาคณะทำงานฯ ได้มีการประสานงานให้ข้อมูลและประชาสัมพันธ์โครงการกับชาวบ้านมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพฯ เพื่อสร้างสุขภาวะในชุมชน

นอกจากนี้คณะทำงานฯ ยังได้มีการประสานงานกับบุคคลสำคัญในชุมชน เช่น พระครู, ปราชญ์ชาวบ้าน, ผู้นำชุมชน, ผู้อาวุโส และผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกัน เพื่อให้ทุกท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพของชุมชนอย่างเต็มที่ เพราะบุคคลเหล่านี้คือคลังสมองชั้นดีที่พร้อมที่จะให้คำปรึกษาในการขับเคลื่อนงาน อีกทั้งยังเป็นผู้นำทางความคิดและจิตวิญญาณที่จะสามารถชี้นำประชาชนให้หันมาสนใจประเด็นสุขภาวะและการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพฯ ในชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

ความท้าทายคือ

ประชาชนขาดความเข้าใจธรรมบุญสุภาพฯ

“ถ้าถามว่าชาวบ้านเขาเข้าใจธรรมบุญสุภาพฯ ไหม ถ้าตามทัศนคติของพ่อ พ่อว่าเขายังไม่เข้าใจ 100 เปอร์เซ็นต์ หรือก มีสักประมาณ 40 - 50 เปอร์เซ็นต์ ที่เข้าใจเกี่ยวกับธรรมบุญฯ” ตาทองหล่อ บุญหลง อดีตกำนันแทนของตำบลเปือย และปราชญ์ชาวบ้าน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความไม่เข้าใจธรรมบุญสุภาพฯ ของประชาชนตำบลเปือย ในขณะที่นายกรุงโรจน์ได้แสดงทัศนะในทิศทางเดียวกันว่า “การที่ชาวบ้านไม่เข้าใจว่าทำไมถึงต้องทำธรรมบุญสุภาพฯ คืออุปสรรคที่สำคัญมาก เพราะว่าตอนนี้การขับเคลื่อนธรรมบุญสุภาพฯ มันยังไม่เกิดผลที่เป็นรูปธรรม ก็เลยทำให้ชาวบ้านมองว่าทำไมไปทำไม ทำไปก็ละลายงบประมาณไปเปล่าๆ”

...นี่คือความเป็นจริงที่เกิดขึ้นระหว่างทางการขับเคลื่อนงานธรรมบุญสุภาพตำบลเปือย...

แม้ว่าที่ผ่านมาคณะทำงานจะทำการประชาสัมพันธ์และบอกเล่าข้อมูลเกี่ยวกับธรรมบุญสุภาพให้พี่น้องประชาชนได้รับทราบมาโดยตลอด แต่เรื่องเหล่านี้ ก็อาจจะเป็นเรื่องที่ยากจนเกินไป หรือเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือความสนใจของชาวบ้านซึ่งคนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องทำมาหากินเป็นหลัก จนอาจทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการสร้างสุขภาวะในชุมชน เนื่องจากเขาไม่เข้าใจ ไม่รู้ว่าต้องทำอะไร และไม่รู้ว่าจะทำไปเพื่ออะไร

คุณยอดนารี บุญเรือง เลขากองบุญสัจจะสวัสดิการไต้หวัน และดีเจประจำคลื่นวิทยุชุมชนเสมพันธ์ ปี ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้อย่างน่าสนใจว่า

“การรับรู้เรื่องธรรมบุญสุภาพฯ ของพี่น้องประชาชนมีหลายระดับ เพราะคนมีหลายระดับ หากเป็นพี่น้องประชาชนที่เป็นชาวบ้านธรรมดา ก็อาจจะรับรู้บ้าง แต่ก็ไม่ได้อรรถาธิบายความสำคัญ เพราะว่าวิถีชีวิตของเขา คือตื่นขึ้นมาแล้วก็ไปทำไร่นา

บางทีก็ได้ฟังผู้ใหญ่บ้านประกาศข้อมูลข่าวสารบ้าง แต่เขาก็มารู้เพียงแค่ว่ามีการทำ
ธรรมนูญสุขภาพ ซึ่งเขาก็อาจจะไม่เข้าใจในบางเรื่อง

แต่จะมีคนอีกระดับหนึ่งที่รับรู้ เข้าใจ เข้าร่วมกระบวนการ สนใจและเกาะติด
กับเรื่องนี้จริงๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแกนนำชาวบ้าน แต่ถ้าเป็นพี่น้องชาวบ้านธรรมดา
เขายังไม่เข้าใจว่า ข้อตกลงของเรามันจะมีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตของเขา
อย่างไร เพราะบางทีเขาไม่ได้มองเห็นถึงเรื่องงานที่มันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน แต่เขาจะ
มองแค่ว่าใครเป็นแกนนำของงาน มองว่างานนี้มันเป็นงานของใคร

อีกอย่างเรื่องบางเรื่องในธรรมนูญสุขภาพฯ มันก็เป็นแนวคิดของแกนนำ
ซึ่งหลายคนก็ยอมรับว่ามันเป็นแนวคิดที่ดี แต่ว่าบางทีชาวบ้านเขาก็ยังไม่พร้อมที่จะทำ
เพราะเขาไม่ได้เป็นคนคิดเอง แล้วอะไรที่เขาไม่ได้คิดเอง แม้ว่าเขาจะเห็นด้วยและมอง
ว่ามันเป็นเรื่องดี แต่เขาก็จะไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ชาวบ้านส่วนใหญ่จะ

เป็นอย่างนี้ ซึ่งเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่ทำให้ชาวบ้านบางคนที่เรามีโอกาสต้องการทำประโยชน์เพื่อชุมชนเกิดความรู้สึกท้อใจ นี่คือความยาก แล้วธรรมนูญสุขภาพฯ มันก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของคน ซึ่งการพัฒนาคนมันก็เป็นเรื่องที่ยาก แต่อย่างไรเราก็ต้องเข้าไปทำความเข้าใจกับชาวบ้านให้ได้ และบางทีเราก็ต้องทำความเข้าใจกับแกนนำชุมชนด้วย เพราะแกนนำชุมชนบางคนก็ไม่เข้าใจ มองว่ามันเป็นแค่กระดาษแผ่นน้ำหมึก ซึ่งถ้าเรามองอย่างนี้เขาก็จะไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานธรรมนูญสุขภาพฯ ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นเรื่องการเข้าไปสร้างความเข้าใจจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก และเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ทั้งภาคประชาชนและภาคีเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน เทศบาล, ชุมชน, วัด หรือ รพ.สต. ”

การสร้างความสำเร็จกับพี่น้องประชาชนเรื่องธรรมนูญสุขภาพฯ อาจเป็นเรื่องที่ยาก แต่ก็เป็นเรื่องที่สามารถจะทำให้เกิดความสำเร็จได้ เพียงแต่ต้องอาศัยระยะเวลาและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง เพราะงานธรรมนูญสุขภาพฯ ไม่ใช่งานที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ แต่ธรรมนูญสุขภาพฯ เป็นงานที่ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน และทุกภาคส่วนในชุมชน จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อที่จะทำให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

เราเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
เพราะเราต้องการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการคิด ทำ และวางแผนร่วมกัน ที่สำคัญคือ
เราอยากให้ประชาชนทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของ
ธรรมนูญสุขภาพฯร่วมกัน เพราะประชาชน
ก็คือคนที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจาก
ธรรมนูญสุขภาพฯ”

รุ่งโรจน์ โฉมรักษ์

นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเปือย